

Texnologiya Darslari Jarayonida O'Quvchilarning O'Z-O'Zini Rivojlantirish Kompetensiyalarini Takomillashtirish Texnologiyasi

By

S.S.Igamov O'zbekiston

Finlandiya pedagogika institut Umumtexnika fanlari va texnologiyalar kafedrası o'qituvchisi
(PhD)

E-mail:igamov@mail.ru

Annotatsiya

Ushbu maqolada texnologiya darslarida o'quvchilarni yog'och bilan ishlashga o'rgatish jarayoniga innovatsion texnologiyalarni qo'llash orqali o'quvchilarda o'z-o'zini rivojlantirish kompetensiyalarini takomillashtirish texnologiyasi yoritib berilgan.

Annotatsiya

V dannoy state osvechena texnologiya sovershenstvovaniya kompetensiy samorazvitiya uchaxixsya za schet ispolzovaniya innovatsionnyx texnologiy v protsesse obucheniya uchenikov rabote s drevesinoy na urokax texnologii.

Annotation

This article highlights the technology of improving pupils' self-development competencies through the use of innovative technologies in the process of teaching students to work with wood at technology lessons.

Kalit so'zlar

texnologiya darslari, innovatsion texnologiya, etalon, pedagogik texnologiya.

Klyuchevye slova

uroki texnologii, innovatsionnaya texnologiya, etalon, pedagogicheskaya texnologiya.

Key words: technology lessons, innovative technology, gauge control, pedagogical technology.

Introduction

Bugungi kunda umumiy o'rta ta'lim maktablaridan o'quvchilarga faqatgina bilim berish emas, balki ularni har tomonlama rivojlantirish, ijtimoiylashtirish va umustaqil, tanqidiy, innovatsion fikrlash qobiliyatlarini shakllantirish va rivojlantirish talab qilinmoqda. O'zida ana shu imkoniyatlarni namoyon eta olgan ta'lim shakli innovatsion yondashuv asosida tashkil etilgan ta'limdir.

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida utiladigan fanlar ichida texnologiya fani o'quvchilarni hayotga tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Qaysidir ma'noda texnologiya darlarini "O'quvchilarni hayotga tayyorlash laboratoriyasi" deb qarashimiz mumkin.

Texnologiya darslari mazmuni 5-7 sinflarda ikki qismdan qiz bolalar va o'g'il bolalar mehnatidan tashkil topgan. Bunda qiz bolalar oddiy chok turlaridan boshlab tayyor keyim tikishgacha, yoki oddiy salat tayyorlashdan tortib milliy taomlarni tayyorlash jarayonlarini

o'rgansalar, o'g'il bolalar esa yog'och va metal turlaridan tortib eng oddiy ta'mirlash ishlari, yog'och, metall va polimerlardan tayyor buyumlar tayyorlash kabi texnologik jarayonlarni o'rganadilar.

Texnologiya darslarida o'quvchilar deyarli barcha turdagi tabiiy va suniy materiallar bilan ishlaydilar

Texnologiya darslari jarayonida o'quvchilar haomashyolardan tayyor buyumlar va istemol mollari (salatlar, taomlar) tayyorlash jarayonini o'rganganliklari, materiallar bilan ishlaganliklari uchun darslarda quyidagi tarbiyaviy maqsadlarni amalga oshirish yuqori samara beradi.

Maqsad

Texnologiya darslarida o'quvchilar tomonidan tayyorlanayotgan buyum turmushda kerakli bo'lsin va aniq bir vazifani bajarsin.

Ko'zlanayotgan natija

O'quvchilarda vaqtni rejalashtirish o'zi amalga oshirmoqchi bo'lgan vazifaning ahamiyatini anglab yitishi biror bir hayotiy zarur buyumni yasash jarayonida unumli mehnat faoliyati bilan band bo'lish imkonini beradi (erishilgan natija qo'yilgan maqsadga qanchalik KO'p darajada mos bo'lsa, samaradorlik shuncha yuqori hisoblanadi).

Maqsad

Texnologiya darslarida tayyorlanayotgan buyumlar sifatli bo'lsin.

Ko'zlanayotgan natija

O'quvchilarda bugungi bozor iqtisodi sharoitida sifatli maxsulotlargagina talab bo'lishligi, raqobatbardosh maxsulotlar ishlab chiqarish davir talabi ekanligi tug'rididagi tushunchalarni shakllanish imkonini beradi.

Maqsad

Tayyorlanayotgan buyum estetik jixatdan chiroyli bo'lsin

Ko'zlanayotgan natija

O'quvchilarda estetik did, guzallikni his etish, uni yaratish va qadrlash kunikmalarini shakllantiradi.

Maqsad

O'quvchi ushbu jarayonga imkoni boricha kam xom ashyo sraflagan xolda yuqoridagi uchta maqsadni amalga oshirsin.

Ko'zlanayotgan natija

O'quvchilarda tejamkorlik kam vaqt, kuch va xomashyo sarflab samarali natijaga erish kunikmalarini shakllantiradi (bir xil natijaga erishish uchun sarf-xarajatlar qancha kam bo'lsa, samaradorlik shuncha yuqori hisoblanadi)

Ushbu maqsadlarni amalga oshirish va samarali natijaga erishishda pedagogik texnologiyalarni ahamiyati beqiyos hisoblanadi.

Sinf texnologiya darsligida “Yog’ochga ishlov berish texnologiyasi” bo’limida “To’g’ri tirmoqli birikma hosil qilishni o’rganish” mavzusidagi amaliy mashg’ulotda o’quvchilar yog’ochlarni birlashtirish usullarini o’rganadilar. Kuzatishlarimiz jarayonida shu narsa ma’lum bo’ldiki o’quvchilar ushbu mavzuni o’zlashtirish jarayonida bir qancha qiyinchiliklarga duch keladilar.

Bular: o’quvchilarning aksariyati belgilangan vaqt mobaynida tirmoqli birikmani yasay olishmasligi

Yog’och materiallarining isrofgarchiligi

Kutilgan sifat va aniqlikning kamligi yoki yitarli emasligi.

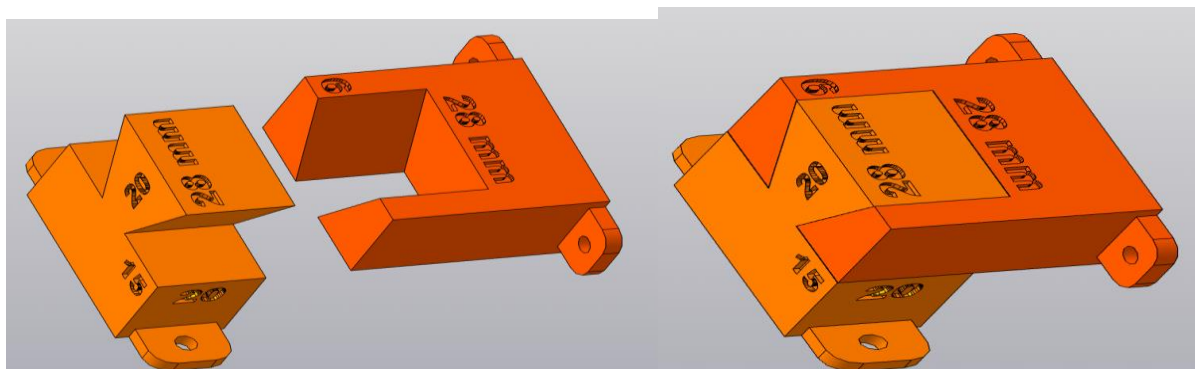
O’quvchilar jamoasining hammasi ushbu mavzuni o’zlashtira olmasligi va boshqalar

Biz taklif etayotgan “Etalon” texnologiyasini qo’llash orqali ushbu mavzuni o’rgatish jarayonidagi vaqt va xom ashyo sarfi bir necha barobarga qisqardi va o’quvchilar tayyorlagan birikmalar sifati esa bir necha barobarga oshdi.

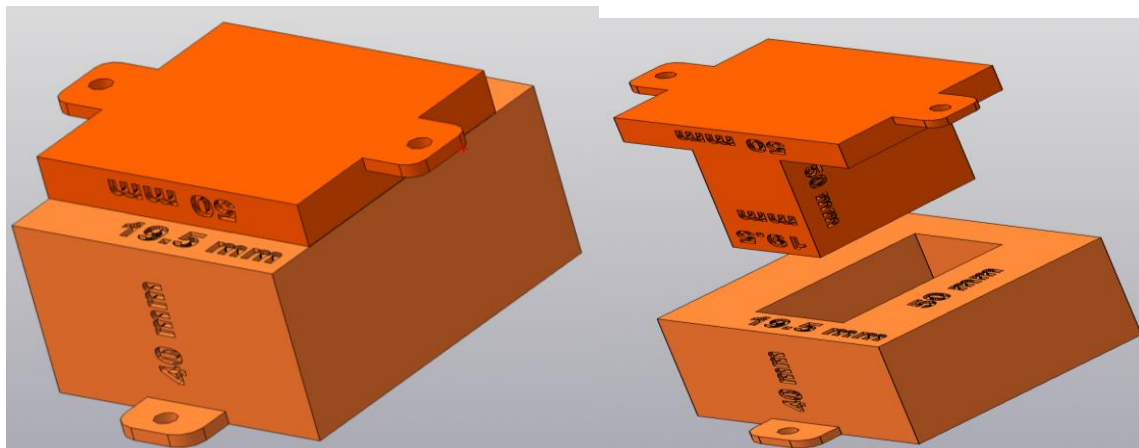
O’quvchilarni yog’och bilan ishlashga o’rgatish jarayonida o’z-o’zini rivojlantirish kompetensiyalarini rivojlantirishga yo’naltirilgan evristik metodlar asosida ilmiy-metodik tavsiyalar, innovatsion texnologiyalar ishlab chiqildi. Jumladan, “Etalon” texnologiyasi asosida baholash mezonlari ishlab chiqildi hamda amaliyotga tatbiq etildi.

Etalon (frans. — namuna) — biror narsaning ideal namunasi, o’lchovi yoki turi (tipi); fan va texnikaning muayyan taraqqiyot darajasida eng yuqori aniqlikka erishilgan o’lchov birliklarini qayta tiklash, saqlash va tarqatish uchun xizmat qiladigan namuna o’lchovlar hamda o’lchash asboblari. Har qanday buyum yoki o’lchash natijasi etalonga solishtiriladi.

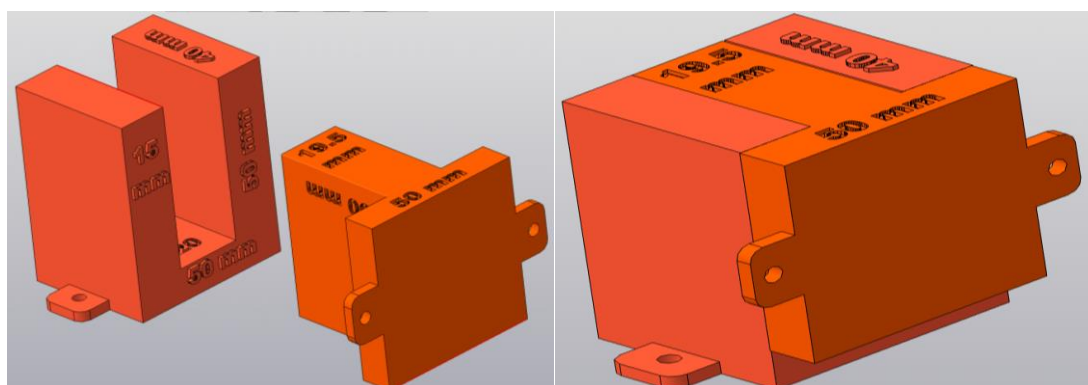
“Etalon” texnologiyasi asosida baholash mezonlari o’quvchilarni yog’och bilan ishlashga o’rgatish jarayonida o’z-o’zini rivojlantirish kompetensiyalarining rivojlanganligini aniqlash maqsadida tayyor mahsulotlarni qoliplari “Etalon” doskaga joylashtirilib chiqiladi. O’quvchilar tayyorlagan buyumlar variativligiga ko’ra “Etalon” doskadan muntazam tekshirib turiladi. Bu o’quvchilarning o’z-o’zini tekshirish va baholashga xizmat qiladi. O’qituvchining ishni engillashtiradi. O’quvchilarning mustaqil ishlash, ish samaradorligini oshirish, tayyorlanayotgan buyum sifat darajasini oshirishga xizmat qiladi. O’quvchilarning bilim, ko’nikma va malakalarini ob’ektiv baholash va olingan malakalarni muntazam takomillashtirish, darajasini oshirish imkonini beradi.

1-rasm. Qaldirg’och quyruq tirmoqli birikmasi etaloni

2-rasm. T simon tirnoqli birikma etaloni

3-rasm. Ochiq tirnoqli birikma etaloni.

Xulosa

- 1 Texnologiya darslarida o'quvchilarni yog'och bilan ishlashga o'rganishda o'z-o'zini rivojlantirish kompetensiyalarini rivojlantirishning didaktik tizimi pedagogik shart-sharoitlari aniqlandi va asoslandi.
- 2 Texnologiya darslarida o'quvchilarga yog'och bilan ishlashni o'rgatishda o'z-o'zini rivojlantirish kompetensiyalarini rivojlantirishning "Etalon" texnologiyasi ishlab chiqildi va ilmiy asoslandi.
- 3 Texnologiya fanidan amaliy mashg'ulotlarni tashkil etishda "Etalon" texnologiyasidan foydalangan holda o'quvchilar o'z-o'zini rivojlantirish kompetensiyalarini rivojlantirishning innovatsion yondashuvli tuzilmasi yaratildi va amaliyotga tatbiq etildi.

Foydalanilgan Adabiyotlar Ro'yxati

- O'zbek tilining izohli lug'ati. – T: "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi" Davlat ilmiy nashriyoti, 2006-2008. (A. Madvaliev tahriri ostida)
- Shomirzaev M.X. Karimov I.I. Texnologiya fanini o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalar. O'quv qo'llanma. -T.: "Universitet", 2020. - 192 b.
- Sharipov Sh.S. va b. Texnologiya ta'limi: Darslik, 5- sinf. -T.: "SHarq", 2015. -237 b.
- Qo'ysinov O.A., Ametov A. Mehnat darslarida o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish // O'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi tizimi rahbar pedagog va muhandis-pedagog kadrlari malakasini oshirishning ilmiy-metodik muammolari:

Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. – T: O‘MKHTRI, 2003. – B. 179-181. 990833890

S.S.Igamov O‘quvchilarni xalq hunarmandchiligiga o‘rgatish jarayonida ijodkorlik kompetensiyalarini shakllantirishning innovatsion texnologiyalari Dis..p.f.f.d.(PhD)-S.2022- 145 b

Mamatov D.N va b. O‘quvchilarni intellektual qobiliyatlarini aniqlash va tashxis qilish. Metodik tavsiyanoma. T.: 2014.77b.